

EVELIEN VAN DIS

**BIJBELWOORDEN
VERBEELD TERWIJL
IK IN JERUZALEM
WOONDE**

JERUSALEM

BOEKENCENTRUM

B I J B E L W O O R D E N V E R B E E L D

EVELIEN VAN DIS

**BIJBELWOORDEN
VERBEELD TERWIJL
IK IN JERUZALEM
WOONDE**

BOEKENCENTRUM

www.uitgeverijboekencentrum.nl

Boekverzorging: Studio Anton Sinke, www.antonsinke.nl

ISBN 978 90 239 5221 3

NUR 716

© 2018 Uitgeverij Boekencentrum, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit boek met afbeeldingen van in Israël gemaakte collageposters
draag ik op aan mijn neven en nichten.
Eefje, Elizabeth, Evi-Anne, Gerdine, Hanneke, Jaap, Jonneke en Matthijs,
jullie speciaal bedankt voor de adviezen voor de tekst en de afbeeldingen,
het nakijken en proeflezen!

Ook wil ik Kees-Jan, Thijs en Leuni, Pieter, Gerrit, Koos, Jaco, Marinus en
Lettie, Kees en Jaco bedanken voor de hulp bij het tot stand komen
van dit boek.

VOORWOORD

Veel mensen maken zich vandaag de dag zorgen om de toekomst. Welke kant gaat het met onze wereld uit? Ogenschijnlijk is er weinig reden voor hoop, gezien alle problemen rond terrorisme, oorlogen, milieu, moreel verval en de economische malaise.

Dit boek laat zien dat de toekomst anders is voor allen die een levende verwachting van de God van Israël hebben.

Evelien van Dis geeft in veertig afbeeldingen – ontworpen als collageposters en door haar beelden genoemd – een visuele weergave van wat de Bijbel zegt over het menselijk bestaan in onze wereld, met het oog op de toekomst van God waarin Hij alle dingen nieuw maakt. Ze gaat hierbij uit van de wekelijkse lezing (parasja) van de Tora (de vijf boeken van Mozes) in de synagoge, waarbij in 54 keer in een jaar de gehele Tora wordt gelezen. In de toelichting legt ze een verbinding met de alledaagse werkelijkheid van wat er in Israël speelde in de periode dat ze nog in Jeruzalem woonde. Soms geeft ze een stukje Joodse uitleg. Omdat Evelien een volgeling is van Jezus de Messias, verbindt ze teksten uit de Tora met teksten uit het Nieuwe Testament en wijst ze daarmee naar Hem, Die de vervulling van de Tora is. Zo komen Bijbelwoorden in een nieuw licht te staan. Haar doel is dat de lezer – beter – gaat zien Wie God is voor Zijn volk Israël en via Israël ook voor ons.

Haar afbeeldingen zijn hierbij doorslaggevend. Weliswaar staan de teksten in het Hebreeuws, maar u hoeft geen Hebreeuws te kennen om van deze afbeeldingen te kunnen genieten.

Met Evelien hoop ik dat u door het bekijken van deze afbeeldingen en door de toelichting erbij te lezen en te overdenken, zult beseffen welke toekomst er voor Israël wacht en dat dat niet losstaat van onze eigen toekomst. Zo mogen we een meer vreugdevol vertrouwen krijgen in de God van Abraham, Izak en Jakob, Die, zoals wij geloven, ook de Vader van Jezus de Messias is.

Prof. dr. Pieter A. Siebesma

INLEIDING EN TOELICHTING

‘Is deze plaat te koop?’ vroeg het meisje dat de boekwinkel binnenstapte en naar het raam wees. In de etalage had ik een nieuwe collageposter neergezet en daar wilde ze meer over weten. De collageposter was niet te koop, maar blijkbaar sprak de ‘plaat’ wel aan. Hiermee is eigenlijk de eerste aanzet tot dit platenboek ontstaan. Het is samengesteld uit afbeeldingen van posters die van december 2001 tot februari 2009 in de etalage van een christelijke boekwinkel in Jeruzalem hebben gestaan.

Wat was de aanleiding en het doel van de posters?

Van december 1998 tot februari 2009 werkte ik als vrijwilliger in Israël onder de paraplu van Near East Ministry¹ en woonde in Jeruzalem. Daar kwam ik in contact met het beheerdersechtpaar van The Torch, een christelijke boekwinkel aan de Jaffastraat. Zij wilden graag dat er elke week een andere Bijbeltekst in de etalage zou staan. Met plezier nam ik deze taak op me toen ik als vrijwilliger in de winkel ging werken.

Om dicht bij het Jodendom te blijven, besloot ik het leesrooster van de synagoge als uitgangspunt te nemen voor de uitbeelding van de Bijbeltekst(en). Zo maakte ik tussen 2001 en 2008 doorgaans elke week een ‘poster’ op A4-formaat voor de etalage van The Torch. Vanaf maandagmorgen tot de volgende maandagmorgen stond de poster met de Bijbeltekst(en) in de etalage en herinnerde voorbijgangers aan het Toragedeelte van die week. De Tora omvat de eerste vijf Bijbelboeken, en is het geheel van leefregels die God via Mozes aan de Israëlieten gegeven heeft om ze te onderhouden, met de bedoeling dat het hun goed zou gaan.

Het leesrooster van de synagoge

In het Jodendom wordt de Tora verdeeld in 54 gedeelten. Elke sabbat wordt in de synagoge een uitleg gegeven van het Toragedeelte van die week volgens de religieuze voorschriften van het Jodendom. Zo’n gedeelte wordt parasja genoemd (meervoud: parasjot). De namen van de parasjot worden gevormd door het eerste woord of de eerste twee Hebreeuwse woorden waarmee het betreffende Toragedeelte begint. De eerste parasja van de Tora bijvoorbeeld heet Bereesjiet. Dit is Hebreeuws voor ‘In het begin’, waarmee Genesis 1 begint.

Soms wordt een tweede parasja op sabbat gelezen, omdat het Joodse maanjaar maar vijftig weken telt. De laatste parasja is Deuteronomium 33:1-34:12 en wordt gelezen op de laatste dag van het Loofhuttenfeest, Simchat Tora (Vreugde der Wet). Direct daarna begint men weer met Genesis 1. Joden lezen in feite van jaar tot jaar zonder onderbreking de eerste vijf Bijbelboeken door: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium. Naast de Toralezing is er ook altijd een leesstuk uit een van de profetenboeken, de haftaralezing. ‘Haftara’ betekent: afsluiting.

Toelichting bij de beelden en teksten

Het idee en de uitvoering van de posters was een creatief proces, gebaseerd op Bijbelteksten van de parasjot uit de Tenach, en soms ook uit het Nieuwe Testament. Met de tekstkeuze heb ik de Messias centraal willen stellen. De platen (‘beelden’) werden eveneens beïnvloed door de actualiteit in Israël van de voorgaande of komende week, bijvoorbeeld een aanslag of een politieke gebeurtenis. In de ruim tien jaar dat ik er heb ge-

¹ Near East Ministry is een Nederlandse christelijke organisatie die sinds 1963 vanuit het profetische visioen uit Jesaja 19:23-25 betrokken is op het Midden-Oosten. Vanuit de verzoening in Jezus Messias werkt men mee aan verzoening tussen Joden en Arabieren. (Zie de website van Near East Ministry.)

woond, zijn er vele crisissen geweest, en zijn ook telkens de feest- en gedenkdagen herdacht en gevierd.

In de beelden komen elementen uit zowel Joods-Bijbelse feesten en herdenkingsdagen als christelijke feestdagen aan bod. De beelden vormen een verzameling die, naast een verduidelijking, ook een bemoediging of soms een oproep bevatten voor het heden. Vaak wijzen beeld en Bijbelteksten naar de toekomst van God, die zich aan het ontvouwen is.

Rode draad

De rode draad in dit platenboek is het verlossingsplan van God. Hij wil uiteindelijk deze kapotte wereld vernieuwen, door de kracht van Zijn genade en liefde door Jezus Messias. Hij wil bij mensen wonen!

Mijn verblijf en werk in Jeruzalem is tot stand gekomen door de overtuiging dat het volk van Israël een bijzondere plek inneemt in dit plan om Gods Koninkrijk te vestigen op aarde. Omdat Jezus onverbreekbaar verbonden is met Zijn volk Israël, staat Hij garant voor de volle doorbraak van Gods heerschappij in Israël en de hele wereld, ook al gaat het door zware tijden van loutering heen.

Jeruzalem is het middelpunt, het 'fysieke hart' van waaruit de spanning en verwachting van de voleinding van Gods reddingsplan het scherpst merkbaar zijn. De Bijbelse 'feesten van de HEERE', genoemd in Leviticus 23, en de sabbat, vormen de markering van dit plan.

Een paar opmerkingen tot slot

Om dit platenboek niet te omvangrijk te maken, is niet van elke parasja een beeld opgenomen.

Achter in dit boek is een overzicht gegeven van de namen van de 54 parasjot met de Tora- en haftaralezingen en een overzicht van de in beeld gebrachte feest- en gedenkdagen met daarbij passende Schriftlezingen. Ook een lijst met bronvermeldingen is toegevoegd en een verklarende woordenlijst.

Waar niet expliciet vermeld, is de Herziene Statenvertaling van de Bijbel gebruikt. Op verschillende plaatsen heb ik de verbondsnaam יהוה gebruikt, waarmee de Allerhoogste Zich aan Israël heeft bekendgemaakt.

Ik wil eindigen met een inspirerende uitspraak van een orthodoxe rabbijn in zijn samenvatting van Mozes' zegen in de laatste parasja (54), *Vezot haBracha* ('Dit is de zegen'): 'Moge het Gods wil zijn dat Zijn tegenwoordigheid in al uw daden woning kan maken.'²

De Messias Jezus heeft dit op unieke wijze laten zien als voorbode van Zijn toekomst, waarin de tegenwoordigheid van יהוה voor goed woont te midden van Zijn volk.

Ik hoop dat dit platenboek met uitleg iets van de vreugde over die toekomst wakker roept!

Evelien van Dis

² N.L. Marcus, *Around the Tents of Torah*, Cape Town: uitgegeven in eigen beheer, 1978, p. 171.

בראשית היה הדבר

נעל-הדו נחיה

דבר

ראש-דברך אמת

מראש

יודן

PSALM 119

JERUSALEM

(1)* **BEREESJIET IN HET BEGIN**

Toralezing: Genesis 1:1 - 6:8

Haftaralezing: Jesaja 42:5 - 43:10

Teksten

De eerste tekstregels zijn uit Johannes 1: *In het begin was het Woord... (vers 1), en de wereld is door Hem ontstaan... (vers 10).*

De tweede tekst, in goudkleurige letters, is Psalm 119:160: *Vanaf het begin is Uw woord waarachtig, al Uw rechtvaardige bepalingen zijn voor eeuwig.*

Het Hebreeuwse woord èmet (= waarheid, trouw, waarachtigheid) staat groot geschreven.

Achtergrond en uitleg van het beeld

In het beeld wordt de schepping gesymboliseerd door het rood (aarde), het groen (vegetatie), het geel (zon) en het bewegende lichtblauwgrijze rond (water), met daarin het woord DABAR. Dit betekent 'woord' en tegelijk 'daad'. God neemt het initiatief tot de schepping. Hij zet Zijn majestueuze Woord in om hemel en aarde tot aanzijn te roepen. De schepping verloopt precies volgens Gods plan en orde, en zo wordt de chaos overwonnen.

Links in het beeld staat in zwarte letters het Hebreeuwse woord voor slang, NACHASJ. De zinnebeeldige betekenis van dit woord is 'verblindend lichtende gestalte'.³ De eerste mensen waren geïmponeerd door de slang en vonden zijn woord betrouwbaarder dan de stem van de Schepper. Met zijn komst op het toneel hebben de leugen en het bederf hun intrede in de wereld gedaan.

Toen stond God op uit Zijn sabbatsrust. Na het luisteren naar de 'slang' door de eerste mensen licht Genesis 3:15 op als de 'moederbelofte'. Het is de eerste door God uitgesproken aankondiging van Zijn reddingsproces uit de greep van de boze en vormt 'de bedding voor alle Messiaanse profetieën'.⁴

Aangezien in het Hebreeuws van rechts naar links gelezen wordt, is de plaatsing van het woord DABAR betekenisvol: het Woord van God is er het eerst, het gaat zijn eigen gang en vaagt de duisternis uiteindelijk weg!

De eerste hoofdstukken van Genesis laten zien dat God de Bijbel bedoelt als een boek voor iedereen die het lezen wil, ongeacht afkomst, geloof of tijd waarin men leeft. Tegelijk vormen de eerste elf hoofdstukken van Genesis een introductie op de stamvaders van het 'uitverkoren volk'. Genesis is de voedingsbodem van de hele Bijbel. Het is de fundering waarop de Goddelijke openbaring is gebouwd. Genesis is wezenlijk om elk deel van de Bijbel op de juiste wijze te begrijpen.

* Het nummer tussen haakjes geeft de plaats aan in de reeks van 54 parasjot. Zie achterin 'Overzicht van de parasjot'.

³ *The Companion Bible*, Grand Rapids: Kregel Publications, 1990, appendix 19: 'The serpent of Genesis 3', p. 24-25.

⁴ L. Lambert, *Israël is uniek*, Chai Pers, 2015, p. 207.

הַנְּהִי קִיץ הַכֹּל קָרָב. עַל כֵּן הָיִוּ
מִפְּנֵי חַיִּים, וְהָיִוּ עֲרִיבִים לְהַתְּפַלֵּל.

וַיֵּלֶךְ

אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ אֲהַבְהוּ וְרֵאשִׁוּנָה אֲהַבּוּ
מִכִּסֵּה אֲהַבְהוּ. עֲלֵה, כִּי עַל רֵב פְּשָׁעִים
בְּרָאוּשׁ וּבְרָאוּשׁוֹנָה אֲהַבְהוּ.

JERUSALEM

1 PETER 4:7,8

(2) NOACH NOACH

Toralezing: Genesis 6:9 - 11:32

Haftaralezing: Jesaja 54:1 - 55:5

Teksten

Het beeld van een 'ark van behoud' dobberend op dreigend water is herkenbaar voor gelovigen uit alle tijden. De eerste tekst in grote witte letters is 1 Petrus 4:7: *En het einde van alle dingen is nabij; wees daarom bezonnen en nuchter in de gebeden.*

In de golven, met kleinere letters, staat vers 8 uit 1 Petrus 4: *Maar heb voor alles vurige liefde voor elkaar, want de liefde zal een menigte van zonden bedekken.* Het (eind)oordeel kan op deze wijze verlicht worden of zelfs uitgesteld, zodat Gods genade nog werkzaam blijft.

Achtergrond en uitleg van het beeld

De zondvloed is de eerste grote crisis in de geschiedenis van de wereld en de mensheid, en is oordeel van God over het totale bederf in de menselijke samenleving. Mensen verbeteren zich niet: door de generaties heen nemen zonde en goddeloosheid toe. Noach is de enige rechtvaardige in zijn tijd die 'genade vindt in de ogen van de HEERE'. Met hem en zijn gezin zet God Zijn universele verlossingsplan door. De naam Noach betekent 'rust, troost'. De idee van 'een gelovige rest' als drager van een nieuw begin doet zijn intree in de Bijbel.

Het beeld laat Noachs ark zien, drijvend op de alles verslindende watergolven waarin de mensen en dieren van de toenmalige wereld omkwamen.

De ark is symbool van Gods redding, zichtbaar gemaakt door de menora in de vensteropening en de regenboogkleuren van het schip. De menora staat in het beeld symbool voor Gods tegenwoordigheid als bescherming tegen de ondergang: 'Hij is erbij'. De regenboog is teken van Gods verbond met Noach dat een zondvloed nooit meer al het levende op aarde zal vernietigen. Zoals God dit met een eed bezwoer, zo zal Hij in Zijn toekomst nooit meer op Israël toornen of het bestraffen, Jesaja 54:9. De Heilige van Israël zal 'de God van heel de aarde genoemd worden', Jesaja 54:5.

Mensen die in onze tijd van toenemende wetteloosheid en doodsgeweld tot geloof in de God van Israël en Zijn Messias komen, zijn een zichtbaar teken dat God steeds vernieuwend in de wereld werkt aan Zijn Koninkrijk.

לְזַרְעַד נִתְּנִי אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת

GENESIS 15:18

לְךָ לְךָ

JEREMIAH 30:7

JERUSALEM

וְעַת-צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב
וּמִמָּנָה יִוָּשַׁע:

(3) LECH LECHA GA ZELF OP WEG

Toralezing: Genesis 12:1 - 17:27

Haftaralezing: Jesaja 40:27 - 41:16

Teksten

De bovenste tekst is Genesis 15:18: *Aan uw nageslacht heb Ik dit land gegeven...*

De tekst in lichtblauw is Jeremia 30:7: *Het is een tijd van benauwdheid voor Jakob, toch zal hij daaruit verlost worden.*

Achtergrond en uitleg van het beeld

In beeld is gebracht de verbondssluiting tussen de Eeuwige en Abram (Gen. 15:17-18). God neemt daartoe het initiatief, wat een teken van Zijn verkiezende liefde en genade is. Opmerkelijk is dat Abram, voorafgaande aan de verbondssluiting, Gods belofte van een ontelbaar nageslacht gelooft. Dit verbond geldt dan ook Abrams nageslacht en duurt de eeuwen door tot in onze tijd en die van de Messias in Zijn toekomst.

Drie zoogdieren moet Abram doormidden klieven en de stukken – zwarte vormen – tegenover elkaar leggen, samen met twee duiven. (Een koe, geit, ram, tortelduif en jonge duif zijn de dieren waarmee de Israëlieten later in de tabernakel en de tempel zouden offeren.)

Als het donker geworden is, gaat er ‘een rokende oven en een brandende fakkel’ tussen die stukken door, weergegeven in rood en grijs. ‘Op die dag sloot de HEERE een verbond met Abram, en zei: Aan uw nageslacht heb Ik dit land gegeven, van de rivier van Egypte af tot aan de grote rivier, de rivier de Eufraat’ (Gen. 15:18).

De ‘oven’ is een manifestatie van de Almachtige. Ook wijst de oven naar het louteringsproces van vijandschap en onderdrukking waar de nakomelingen van Abraham – als volk van Israël – de geschiedenis door mee te maken zouden krijgen, te beginnen in Egypte. In alle onderdrukking is het Gods reinigende tegenwoordigheid die standhoudt en ervoor zorgt dat Zijn verbondsbeloften tot vervulling komen. Gods volk heeft een gids die hen zegevierend door de stormen van rebellie en lijden heen leidt naar vreugdevolle vrede.

In Maleachi 4:1 wordt ditzelfde Hebreeuwse woord tanoer, ‘oven’, gebruikt voor Gods eindgericht over de hele wereld, wanneer יהוה zal afrekenen met allen die Zijn koningschap niet willen aanvaarden.

Zijn volk zal echter in het beloofde land niet omkomen, want de ‘fakkel’ – lapied – is teken van verlossing. Dit staat in Jesaja 62:1: ‘Omwille van Sion zal ik niet zwijgen, omwille van Jeruzalem zal ik niet stil zijn, totdat haar gerechtigheid opkomt als een lichtglans, en haar heil als een brandende fakkel.’⁵

Terugkijkend op de oorlogen die Israël heeft moeten voeren sinds de stichting van de staat Israël in 1948, kan gezegd worden dat Gods beschermende hand ervoor zorgde dat Israël steeds de overwinning behaalde en het land tot bloei kwam.

⁵ De naam van boekwinkel The Torch (*Ha Lapied*) in Jeruzalem is ontleend aan deze tekst uit Jesaja.

‘Wat een rijkdom om de Schriften te mogen horen, elke week opnieuw, en elke week weer als nieuw, en wat een bijzondere gave als je dat in een beeld kunt uitdrukken!’ – Kees de Vreugd

Dit boek telt veertig in Jeruzalem gemaakte collageposters waarop bijbelwoorden verbeeld zijn.

In deze afbeeldingen geeft Evelien van Dis een visuele weergave van wat de Bijbel zegt over het menselijk bestaan in onze wereld, met het oog op de toekomst van God waarin Hij alle dingen nieuw maakt. Ze gaat uit van de wekelijkse lezing (parasja) van de Tora (de vijf boeken van Mozes) in de synagoge, waarbij in 54 keer in een jaar de gehele Tora wordt gelezen. In de toelichting naast iedere afbeelding legt de auteur een verbinding met de alledaagse werkelijkheid ten tijde van haar verblijf in Jeruzalem en met de toekomst van Israël. Soms geeft ze een stukje Joodse uitleg. Evelien van Dis wil met haar boek de lezer laten beseffen dat de toekomst van Israël niet losstaat van onze eigen toekomst.

Evelien van Dis was dertig jaar docent beeldende vorming. Onder de paraplu van de Near East Ministry woonde ze van 1998 tot 2009 in Jeruzalem en werkte o.a. in een christelijke boekwinkel, waarvoor ze collageposters maakte met in beeld gebrachte bijbelwoorden.

NUR 716

ISBN 978 90 239 5221 3

www.uitgeverijboekencentrum.nl

